FOR PARTICIPATION

TOY4PARTICIPATION TOOLKIT: Приложение 3 – Добри практики

Юли 2025 г. | ICDI

Съфинансирано от Европейския съюз

Инструментариумът TOY4Participation е разработен от Джулия Кортелези, Маргарет Кернан, Мариана Палазуелос, Хана Мачиелс, Зеенат Панникер и Йоанна Васила от Международните инициативи за детско развитие (ICDI), като част от проекта "TOY for Participation: "Овластяване на демократичната ангажираност и трансформация на общността чрез участие на децата в ранна възраст", съфинансиран от програмата CERV на Европейския съюз.

Специални благодарности на партньорите от консорциума TOY4Participation: Open Academy Step by Step (Хърватия), Partners for Democratic Change/Partners Hungary Foundation (Унгария), Associazione 21 Luglio и Cubo Libro (Италия), Centre for Education Initiatives - CEI (Латвия), Wide Open School (Словакия), Educational Research Institute (Словения), Labor and Health Social Initiatives (Украйна) и For Our Children Foundation (България), както и на ISSA Hub, които допринесоха с безценния си опит и знания за оформянето на съдържанието на този инструментариум.

https://www.reyn.eu/toy4inclusion/toy-for-participation/

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения принадлежат само на автора/авторите и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или Европейска изпълнителна агенция за образование и култура. Нито Европейският съюз, нито предоставящият орган могат да бъдат държани отговорни за тях.

© TOY4Inclusion, юли 2025 г.

Дизайн и оформление: ISSA - Международна асоциация "Стъпка по стъпка”

Предложено цитиране:

TOY4Inclusion (2025 г.). TOY4PARTICIPATION Toolkit (Инструментариум на TOY4PARTICIPATION): Как да насърчаваме детското участие и демокрацията във формални и неформални условия за ранно детство. Лайден

Съдържание

TOY4PARTICIPATION TOOLKIT: Приложение 3 - Проучвания на случаи 1

Въведение 6

Навигация по казусите 6

Таблица за обобщение на казусите 7

Участие, основано на игра 8

Участие, основано на изкуство 8

Участието като всекидневно действие 9

Участие и изразяване и диалог 9

Участието като демократична ангажираност 9

Изследване и оценка 10

Проучвания на случаи 10

Aflatot (част от Aflatoun International) 11

Програма за предучилищна подготовка "Ранно начало", Национално училище "Свети Йоан 12

Елементът на играта 14

HUB na nÓg: Young Voices in Decision-Making 16

РодителиДеца+ 18

Малки архитекти на промяната: Съвместно проектиране на пространства за ранно детство 20

Партньори Унгария Програма за разрешаване на конфликти 22

Стъпка по стъпка Молдова 24

Проектна педагогика 26

Програма "Стъпка по стъпка 28

TAU: Гласът на децата 30

Трибуна/Подиум 33

TOY4Inclusion Play Hub Загреб 35

TOY4Inclusion Play Hub Киев 37
Прилагане на държавната учебна програма за предучилищно образование 39
Групи за игра Plus 41

Приложение 3 – Добри практики

Въведение

В този раздел на инструментариума "TOY for Participation" описваме 16 образователни практики и инициативи, които демонстрират участието на децата, повечето от които са от различни страни в Европа (и един пример от страна извън Европа). Въпреки че контекстът, формата и начинът на провеждане могат да се различават, те споделят общата амбиция за насърчаване на значимо детско участие в средата за ранно обучение. Повечето от представените инициативи се прилагат от няколко години и са довели до положителни и осезаеми резултати за децата и техните семейства.

Благодарим на всички организации, които споделиха тези примери за детско участие. Надяваме се, че те ще информират и вдъхновят други инициативи да включат детското участие в своята практика и в процесите на вземане на решения. За всяка инициатива е предоставена информация за контакт, ако имате нужда от повече информация от организатора или изпълнителя.

Препоръчително цитиране: TOY4Inclusion (2025 г.). Инструментариум на TOY4PARTICIPATION (Играчка за участие): Приложение 3 – Добри практики. Лайден.[1]

Навигация по казусите

Участието във формално и неформално ОГРДВ може да има различни цели и да приема различни форми също в зависимост от възрастовата група. Обобщаващата таблица по-долу предоставя бърз преглед на всички 15 инициативи и може да ви помогне да изберете кои от тях могат да бъдат най-подходящи за вашия контекст.

В нея избраните инициативи са изброени по **име**; **държава(и),** в която(ито) се провежда инициативата за участие; **възрастова група,** за която е предназначена практиката, програмата или инициативата; и **вид на средата,** в която се прилага.

В таблицата са посочени и **шест метода на участие, които са общи за** много от избраните инициативи и практики.

Това са:

- методи за участие, основани на играта
- методи за участие, основани на изкуството (и творчеството)
- участието като всекидневна дейност
- участие и изразяване и диалог
- участието като демократична ангажираност
- участието като изследване и оценка.

[1] Директен URL адрес: https://www.reyn.eu/resources/toy4participation-case-studies-from-the-field/

Таблица за обобщение на проучването на случай

Име	Държава	Възрастови групи			Тип на настройката			Метод на участие					
		0-2	3-6	7-10	Официално ОГРДВ	Неформално ОГРДВ	Неформално ОГРДВ	Базирано на играта	Базирана на изкуството	Ежедневно	Изразяване и диалог	Демократична	Изследване и оценка
Aflatot (част от Aflatoun)	Словакия		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			
Програма за предучилищна подготовка "Ранно начало", Национално училище "Свети Йоан	Ирландия		✓		✓			✓		✓	✓		
Елементът на играта	България	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓			
HUB na nÓg: Young Voices in Decision-Making	Ирландия	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓			
РодителиДеца+	Ирландия	✓	✓			✓		✓	✓	✓			
Малки архитекти на промяната: Съвместно проектиране на пространства за ранно детство	България		✓			✓		✓	✓		✓		✓
Програма за разрешаване на конфликти	Унгария		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		
Стъпка по стъпка Молдова	Молдова	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	
Проект "Педагогика“	Унгария		✓		✓				✓	✓	✓	✓	✓
Програма "Стъпка по стъпка	Международен		✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	
TAU: Гласът на децата	Италия		✓	✓		✓		✓	✓		✓		
The Rostrum/The Podium	Хърватия		✓		✓					✓	✓	✓	
TOY4Inclusion Play Hub	Хърватия	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓		
Възпроизвеждане на хъб Киев	Украйна		✓			✓		✓	✓	✓	✓	✓	

Прилагане на държавната учебна програма за предучилищно образование	Латвия	✓	✓	✓	✓					✓	✓	✓	
Групи за игра Plus	Таджикистан		✓			✓	✓	✓	✓	✓			

Преди да опишем по-подробно всяка от инициативите, предоставяме кратък преглед на всеки метод на участие, като посочваме конкретни инициативи, в които методът е използван.

Участие, основано на игра

Играта е съществена част от ОГРДВ и може да създаде възможности за обучение и участие с важно въздействие върху развитието на децата. Тя предлага познато пространство за изследване, избор и сътрудничество. Проучванията подчертават, че свободната игра, водената игра и ролевите игри с участие позволяват на децата да допринасят смислено за решенията, които ги засягат (Brooker, 2019). В много от инициативите играта се използва не само за развлечение или обучение, но и като канал, чрез който децата влияят на заобикалящата ги среда. Децата участват в ролеви игри, конструират свои собствени дейности и работят с връстници, за да разработят общи правила и сценарии (вж. инициативата "*Проектна педагогика*"). Понятията от реалния свят могат да бъдат трансформирани в игрови преживявания, които могат да доведат до разширяване на знанията и социалната осъзнатост (вж. инициативата *Aflatot (Афлатун)*. В мултикултурните и приобщаващи пространства, като тези, създадени в центровете за игра на *TOY4Inclusion*, участието е включено в играта по начин, който позволява на децата от различен произход да изградят самостоятелност и увереност и да се чувстват съпричастни към средата на местната общност.

Участие, основано на изкуство

Вербалното взаимодействие е само един от начините за общуване. Творческото изразяване обогатява способността на децата да участват, особено през първите години от живота, когато вербалният език все още се развива и/или когато вербалната комуникация е трудна или забавена. В няколко от инициативите децата се занимават с рисуване, живопис, театрални дейности и разказване на истории (вж. инициативата "*Детски площадки за деца в общността*"). Използват се и цифрови инструменти - като таблети и компютри - за създаване на презентации и видеоклипове (вж. инициативата *TAU: Гласът на децата)*. Тези артистични методи гарантират, че участието е приобщаващо, особено за децата, които все

още се учат да изразяват сложни идеи чрез думи, или за децата, които се изразяват чрез невербална комуникация.

Участието като ежедневна дейност

Освен чрез артистични и игрови методи, участието на децата и тяхната активност се подхранват чрез малките, но силни избори, които те правят ежедневно. Дейността на децата и тяхната самостоятелност се засилват, като те сами правят избор в ежедневните процеси - като игра, обличане и хранене, но също така им се възлагат задачи, съобразени с възрастта им, които биха повишили нивото на тяхната отговорност (вж. инициативата *HUB na nÓg: Young Voices in Decision-Making*). Много програми позволяват на децата да се движат свободно между отделните дейности, да гласуват за решенията в класната стая или да предлагат нови идеи за групови проекти (вж. инициативите *Step by Step Program; TAU, Early Start Preschool Programme*). Тези актове на ежедневно вземане на решения отразяват признаването на децата като способни личности, чиито предпочитания и идеи имат стойност и въздействие в споделените пространства.

Участие, изразяване и диалог

Структурираните разговори също играят жизненоважна роля за участието. Няколко инициативи осигуряват официални, но удобни за децата механизми за диалог, при които децата се насърчават да изразяват чувствата си, да разрешават конфликти и да допринасят за общото решаване на проблеми. Децата могат да предлагат нови проекти и дейности в групата, което включва обясняване на идеите им на техните връстници и оказване на влияние върху техния учебен опит (вж. инициативата *The Rostum/The Podium*). Конфликтът е естествена част от социалното развитие на децата и може да се използва като инструмент, който да им помогне да изразяват емоциите си, да разбират другите и да намират собствени решения. Много инициативи, ориентирани към участие, включват дейности в подкрепа на разрешаването на конфликти в детските градини и училищата. Те могат да включват медиация, фасилитирани дискусии и възстановителни практики (вж. инициативата *Партньори Унгария Програма за разрешаване на конфликти*).

Участието като демократична ангажираност

Включването на демократични практики във формалното и неформалното предучилищно и училищно образование и в началното образование е в основата на много от инициативите. Децата не просто изразяват мнение, а участват в колективното вземане на решения, които оформят груповите норми, рутинни практики и образователни приоритети. Децата могат да се срещат ежедневно в кръга, за да планират, обмислят и споделят решения заедно с педагозите, като по този начин се гарантира, че те активно участват в учебния си

опит (вж. инициативите *"Проектна педагогика*" и "*Програма "Стъпка по стъпка")*. По подобен начин някои инициативи включват консултативни семинари, ученически събрания и училищни съвети, които осигуряват официални платформи за обсъждане и обратна връзка и гарантират, че гласовете на децата имат структурно въздействие (вж. инициативата *Hub na nÓg)*.

Изследвания и оценка

Макар и по-рядко срещани, някои инициативи отиват по-далеч, като включват децата в размисъла, планирането и оценката. Децата се насърчават да изразяват идеите си, докато се отправят на "откривателско пътешествие", действайки като изследователи, детективи, архитекти или учители (вж. инициативите "*Малки архитекти на промяната"*). Използвайки творчески методи, съобразени с възрастта, децата могат да работят като съизследователи по въпроси, които ги засягат, като установяват пропуски и препоръчват подобрения. Това може да стане чрез съвместно разработване на инструменти за обратна връзка или участие в групови сесии за размисъл.

Проучвания на случаи

Практиките и инициативите в настоящия документ са подбрани заради ясната демонстрация на практики за значимо участие на децата.

За всеки казус е представена основна информация: **държава на** изпълнение; **вид на средата**; участващи **възрастови групи**; име и вид на **изпълнителите** или организаторите; информация за как се **финансира** инициативата; **продължителност,** от кога се изпълнява инициативата; налични **доказателства**[1]**;** и данни за **контакт.**

След това накратко се описва действителното съдържание на инициативите по отношение на: техните **цели**; **дейности** и **начина, по който е включено участието на децата**; **ролята на възрастните** фасилитатори, **участието на родителите** и членовете на общността; всички срещнати **предизвикателства** и постигнати **резултати.**

Aflatot (част от Aflatoun International)

Държава на изпълнение	В цял свят (включително в Словакия)	**Място за ОГРДВ Вид**	• Формално ОГРДВ • Неформално ОГРДВ	**Възрастова група**	3-10 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	• НПО • Детски градини • Училища	**Продължителност на изпълнението**		2015 г. - понастоящем	
Финансиране	Безвъзмездни средства от ЕС, интегрирани като редовна практика на прилагащото училище (без необходимост от външно финансиране)				
Налични доказателства	https://aflatoun.org/why-social-and-financial-education/how-we-do-it/impact/ https://placestogrow.eu/compendium-of-inspiring-practices				
Данни за контакт	info@aflatoun.org eri.szaboova@gmail.com (Aflatoun в Словакия)				
Цел(и)	Подобряване на нивата на социално и финансово образование.				

Описание В учебната програма на Aflatot децата развиват градивните елементи на социалната и финансовата грамотност, преди да навлязат в началното училище. Голяма част от това, което знаят за спестяването, харченето и използването на ресурсите, се основава на тяхното ежедневие. Децата още на тригодишна възраст се запознават със социалните ценности на даването и споделянето, не само с подаръци или материални материали, но и чрез взаимодействие с другите. Други важни житейски умения, които са заложени в Aflatot, включват редуване, вземане на решения и поставяне на цели. Тези умения се развиват чрез ориентирано към детето обучение и интерактивни методи - като разказване на истории, театър, ролеви игри и практически опит. Aflatot се основава на принципите, че малките деца са активни, самомотивирани ученици, които искат да разберат света около себе си, и учат най-добре, когато са подкрепени от взаимодействието с възрастни.

Предизвикателства	**Резултати**
• Липса на финансиране • Липса на интерес на държавно ниво	• Повишена информираност за желанията и нуждите на децата • Подобрени познания за правата на децата, планирането и бюджетирането • Подобрена саморегулация на децата • По-добри взаимоотношения между родители, деца и учители • По-добро разбиране от страна на учителите на различните аспекти на социалното и финансовото образование • По-лесно планиране на дейностите

Програма за предучилищно образование "Ранно начало", Национално училище "Сейнт Джон"

Държава на изпълнение	Ирландия	**Създаване на ОГРДВ Тип**	Формално ОГРДВ	**Възрастова група**	3-6 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	Министерство на образованието и уменията		**Продължителност на изпълнението**	от 1995 г. до момента	
Финансиране	Национален грант				
Данни за контакт	bpentony4@gmail.com				
Цел(и)	• Вслушване в гласа на децата • Улавяне на мнението на децата • Повишаване на независимостта на децата • Активизиране на агенцията				

Описание Тази програма използва рамката и стандартите за качество на учебните програми Aistear и Síolta[2], като следва темите, целите, целите на обучението, принципите и компонентите, за да информира за подходите на най-добрите практики. Изслушването и улавянето на гласа на детето заема централно място в програмата и се осъществява чрез наблюдение на избора на децата в игровата дейност както в закрита, така и в открита среда.

Подходът към учебната програма и педагогиката, основаващ се на играта и правата, подкрепя децата да вземат самостоятелни решения за това къде, с кого и как да играят. Това насърчава развитието на самостоятелни умения и поощрява активното действие, като признава всяко дете за дейно и способно да поеме водеща роля при вземането на решения, които отразяват неговите интереси и способности. Програмата се основава и на модела на участие на Ланди - с акцент върху пространството, гласа, аудиторията и влиянието, за да се информира за смислената комуникация и да се осигури автентично участие. Този модел се използва, за да се ангажират децата в решенията за промени и избори в игрите, дейностите и цялостното преживяване в рамките на учебната програма.

Роля на възрастните фасилитатори

- Разработване на учебната програма
- Инициране на участието на родителите
- Улесняване и насочване на взаимодействията
- Прилагане на бавен педагогически подход
- Удовлетворяване на потребностите и способностите на всички деца в обстановката

Участие на родителите/членовете на общността

Родителите участват в много аспекти на програмата. Те са информирани чрез официални и неофициални консултации и покани за участие в различни инициативи на програмата. Свързани са с обществени групи, старчески домове, групи на пенсионери и трансгранични инициативи, за популяризиране на проектите на местната общност и на по-широката общност, които укрепват уважението, информираността и комуникацията с родителите, семействата и по-широката общност.

Предизвикателства

- Ограничено време за планиране
- Ограничен брой членове на персонала
- Ограничени ресурси
- Обработване на гледната точка на всяка заинтересована страна
- Транспортни разходи
- Възникващи нужди от финансиране

Резултати

- Децата придобиват способността да изразяват себе си, да избират свободно и да изразяват своите права
- Признаване на влиянието и значението на родителите
- Повишена информираност и ангажираност на родителите
- Изграждане на силни положителни взаимоотношения между дома и училището

Елементът на играта

Държава на прилагане	България	**Училище за образование и грижи в ранна детска възраст Вид**	• Формално ОГРДВ • Неформално ОГРДВ	**Възрастова група**	0-6 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	Фондация Rise Bulgaria			**Продължителност на изпълнението**	от 2009 г. до момента
Финансиране	• Община • Местна фондация • Международна фондация				
Налични доказателства	https://wwo.bg/en/programs/element-of-play/ https://www.rise-children.org/element-of-play				
Данни за контакт	plamena@rise-children.org				
Цел(и)	Да подкрепя и насърчава развитието на ранното учене чрез игра и готовността за училище, особено на маргинализираните деца.				

Описание Element of Play® (EOP) се основава на учене чрез игра и учене чрез преживяване, като признава правото на децата на игра и важната роля, която тя има за тяхното развитие. Инициативата е създадена, за да доведе до психосоциална промяна при деца и семейства с травми и да подкрепи общности в райони на крайна бедност, бедствия, кризи и маргинализация.

Участието на децата е силно насърчавано чрез образователни играчки, създаване на истории и разказване на истории, музика в движение и музикални инструменти. Това допринася за развитието на знанията, уменията, мелодията, гласа и мнението на децата за дейностите, което позволява на децата да намерят адекватен на тяхната личност начин на учене и изразяване. Самата инициатива се ръководи изцяло от децата, които диктуват темите, които ги интересуват, и носят отговорността да оформят дейностите около тази тема.

Роля на възрастните фасилитатори

- Насочване, подпомагане и ангажиране на децата в играта
- Стимулиране на специфичните нужди и задълбочаване на обучението на децата чрез индивидуализиране на задачите чрез наблюдение и подкрепа на децата
- Приспособяване на съдържанието и формата на дейностите към интересите, индивидуалността и способностите на децата

Участие на родителите/ членовете на общността

Родителите и членовете на семейството се канят да участват в сесиите и се насърчават да играят с децата си. Програмата "Елемент на играта у дома" е разработена и като много полезен инструмент и ръководство за родителите как да използват прости достъпни у дома инструменти и материали, за да играят с децата си. За възрастовата група 0-3 години майките често идват на сесиите за игра със своите бебета и малки деца.

Предизвикателства

- Съпротива от страна на институциите за прилагане на програмата
- Остарял и академичен подход на учителите
- Ниско качество на педагогическата подготовка
- Политически пречки за възрастовата група 0-3 години
- Подходът на медицинския модел на ОГРДВ

Резултати

- По-високи нива на училищна готовност на децата
- Развитие на социално-емоционалните и когнитивните умения на децата
- Приспособяване на учебната програма към нуждите и интересите на децата чрез тяхното участие и възгледи за образованието им
- Осъвременен начин на мислене на учителите по отношение на игровото и активното учене
- Засилено застъпничество за национален подход към ОГРДВ, основан на играта

HUB na nÓg: Младите гласове в процеса на вземане на решения

Държава на изпълнение	Ирландия	**Поставяне на ОГРДВ Вид**	• Установките, различни от тези за ОГРДВ	**Възрастова група**	0-24 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	Министерство на децата, равенството, увреждания, интеграцията и младежта		**Продължителност на изпълнението**	2017 г. - понастоящем	
Финансиране	Финансиран от Министерството на децата, увреждания и равенството				
Налични доказателства	https://hubnanog.ie/resources/				
Данни за контакт	info@hubnanog.ie				
Цел(и)	• Включване на децата в процеса на вземане на решения • Даване на възможност на професионалистите и практиците да насърчават участието на децата • Гарантиране, че гласът на децата се чува и взема предвид по въпроси, които ги засягат • Гарантиране на прилагането на правото на малките деца да бъдат изслушвани				

Описание Инструментариумът, разработен в рамките на тази инициатива, е посветен на начините за изслушване на бебета, малки деца и малки деца и включването им във вземането на решения по въпроси, които засягат живота им. Той съдържа насоки, съвети и примери за добри практики относно включването на децата във вземането на решения за специалисти и практикуващи, които работят с бебета, малки деца и деца на възраст под пет години. Наръчникът предлага практики за засилване на участието в ежедневните дейности, както и дейности, основани на изкуството, които включват децата във вземането на решения. Той дава възможност на децата да действат и да бъдат самостоятелни, като правят собствен избор в ежедневните процеси като игра, обличане и хранене, но също така им се възлагат подходящи за възрастта им задачи, които биха повишили нивата им на отговорност. За да се улесни участието на децата в такава ранна възрастова група, както и включването на маргинализирани деца (напр.

невербални), в инструментариума се набляга на невербалната комуникация и значението на използването на разнообразни методи, материали и стимули.

Роля на възрастните фасилитатори

- Предоставяне на достъпна и съобразена с възрастта информация
- Гарантиране на доброволност на участието
- Адаптиране на методите, така че да са удобни за децата и приобщаващи
- Преминаване на обучение за ефективно взаимодействие с деца и млади хора
- Осигуряване на безопасността и благосъстоянието на участниците
- Предоставяне на обратна връзка и поемане на отговорност за това как мнението на децата влияе върху резултатите

Участие на родителите/членовете на общността

Макар че наборът от инструменти е насочен предимно към професионалистите и практикуващите, в него се признава значението на включването на родителите и членовете на общността в подкрепа на участието на децата. Ангажирането на семействата и общностите може да повиши всеобхватността и ефективността на практиките на участие, като гарантира, че гласовете на децата се чуват в различни контексти.

Предизвикателства

- Преодоляване на пречките пред участието на маргинализираните групи в процеса на вземане на решения
- Осигуряване на приобщаващи и адаптивни към различните нужди методи
- Осигуряване на подходящо обучение и ресурси за фасилитаторите
- Поддържане на смислено участие и избягване на маркирането му

Резултати

- Разработване и прилагане на Националната рамка за участие на децата и младите хора в процеса на вземане на решения в Ирландия
- Повишаване на капацитета на организациите за включване на децата и младите хора в процеса на вземане на решения
- По-голяма видимост и отчитане на мнението на децата в политиката и практиката
- Усъвършенствани методологии за ангажиране на деца на възраст 0-5 години

Родители и деца+

Държава на изпълнение	Ирландия	**Заведение за ОГРДВ Вид**	Неформално ОГРДВ	**Възрастова група**	0-6 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	Инициатива за ранно обучение, Национален колеж на Ирландия (благотворителна организация и колеж от трето ниво)		**Продължителност на изпълнението**	от 2007 г. до момента	
Финансиране	• Местна фондация • Национален грант • Филантропски организации • Корпоративно спонсорство				
Налични доказателства	https://www.ncirl.ie/Research/ELI-Research#6605592-journal-articles https://hva.ie/what-we-do/				
Данни за контакт	michelle.moore@ncirl.ie				
Цел(и)	• Укрепване на естествената връзка между родителя и детето • Насърчаване на любовта към ученето • Повишаване на готовността на децата за училище				

Описание Инициативата ParentChild+ е инициатива за посещение в дома на деца в ранна детска възраст, насочена към подкрепа на родителите в насърчаването на когнитивното и социално-емоционалното развитие на техните деца, особено в общности в неравностойно положение. Основните принципи включват ранна интервенция, овластяване на родителите и учене чрез игра. Инициативата ParentChild+ се основава на убеждението, че дори най-малките деца имат ценни гледни точки, предпочитания и идеи. Мобилните екипи в домовете създават времето, пространството и доверието, необходими на децата да изразят своите мисли и нужди. На децата се дава възможност да участват в процеса на вземане на ежедневни решения, например за вида на игрите, с които се занимават, и материалите, с които играят, както и за учебната им среда. Мобилните екипи в домовете следват интересите на децата и ги насърчават

да проявяват въображение и да се занимават с критично мислене и решаване на проблеми. Децата и родителите съвместно решават как да се справят с предизвикателствата и решават какви рутинни практики да изградят за семейството.

Роля на възрастните фасилитатори

(домашните посетители)

- Моделиране на най-добрите практики
- Инструктиране и окуражаване на настойниците и децата

Участие на родителите/членовете на общността

Грижещите се за децата лица участват активно по време на домашните посещения, при които обучените домашни посетители моделират интерактивни дейности за четене и игра. Тези сесии дават възможност на лицата, полагащи грижи, да продължат образователните взаимодействия в зависимост от тях, като засилват ролята им на основен възпитател на детето.

Предизвикателства

- Липса на финансиране
- Сложни нужди на семействата
- Липса на ангажираност на семействата

Резултати

- Подобрено поведение на родителите
- По-високо качество на родителския ангажимент
- Повишена училищна готовност на децата

Малки архитекти на промяната: Съвместно проектиране на пространства за ранно детство

Държава на изпълнение	България	**Заведение за ранно детско образование и грижи Вид**	Неформално ОГРДВ	**Възрастова група**	4-7 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	Фондация "За нашите деца	**Продължителност на изпълнението**	2024 г. - понастоящем		
Финансиране	Корпоративно спонсорство				
Данни за контакт	i.gadzheva@detebg.org				
Цел(и)	• Да се даде възможност на децата да изразяват своите нужди и предпочитания като ключови лица, вземащи решения при разработването на пространства за ранно детство • Насърчаване на децата да изразяват своите нужди и предпочитания, като същевременно развиват пространствено съзнание и умения за общуване • Демонстрация, че гледната точка на децата трябва да бъде централна при проектирането на пространства за тях с включването им като активни проектанти на средата				

Описание Проектът „Малките архитекти на промяната“ е насочен към децата семинар, който се опитва да привлече деца на възраст 4-7 години като ключови отговорници за развитието на пространствата в ранна детска възраст, като ги насърчава да изразяват своите нужди и предпочитания, докато развиват пространственото си съзнание и комуникационните си умения. Подходът на програмата е в съответствие с международно признати модели за детско участие, като например модела "Ланди" и подхода "Реджо Емилия". Творческите техники и обучението чрез игра са в основата на семинара, като се гарантира, че децата могат да визуализират и формулират идеите си за своите идеални пространства. Това се постига чрез практически дейности, ролеви игри и разказване на истории, като инструментите за сетивно ангажиране (напр.

увеличителни стъкла и строителни материали) подсилват учебния опит на децата. Децата са насърчавани да изразяват идеите си, докато се отправят на "откривателско пътешествие", действайки като изследователи, детективи, архитекти и специалисти като лекари, учители и логопеди. Тези дейности са разработени и одобрени от терапевти, психолози и експерти по дизайн.

На този етап инициативата все още е във фаза на планиране и разработване с архитектите на нов център за деца. Въпреки че все още не е осъществено разширяване на обхвата, интересът към проектирането с участие нараства. Методологията може да бъде разширена и да обхване нови места.

Роля на възрастните фасилитатори

- Действат като водачи и помощници на децата за стимулиране на тяхното участие
- Предоставяне на децата на инструменти и материали, необходими за реализиране на техните идеи
- Основна отговорност за изслушване и документиране, заснемане на дейностите на децата
- Балансиране на енергията в стаята между твърде активни и твърде неангажирани деца

Участие на родителите/членовете на общността

Родителите не са участвали в тази програма.

Предизвикателства

- Ограничено време за организиране на семинара
- Ограничена енергия от страна на децата, тъй като семинарът се проведе следобед
- Много от материалите, които бяха подготвени за децата (напр. лего, глина, цветни моливи, играчки), действаха по-скоро като разсейване, отколкото като улеснение

Резултати

Резултатите от семинара бяха документирани, така че архитектите да могат да ги включат в дизайна на новия център.

Партньори Програма за разрешаване на конфликти в Унгария

Държава на изпълнение	Унгария	**Място на провеждане на ОГРДВ Вид**	• Формално ОГРДВ • Неформално ОГРДВ • Неформално ОГРДВ	**Възрастова група**	3-10 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	• Детски градини • Училища			**Продължителност на изпълнението**	2017 г. - понастоящем
Финансиране	• Община • Международна фондация • Национален грант • Безвъзмездни средства от ЕС				
Налични доказателства	https://www.facebook.com/share/v/1YPf46wr7C/ (на унгарски език)				
Данни за контакт	kovacsi@partnershungary.hu				
Цел(и)	Да се подкрепят и обучават децата за разрешаване на конфликти.				

Описание Фондация "Партньори Унгария" работи от 2009 г. в подкрепа на разрешаването на конфликти в детските градини и училищата чрез медиация, фасилитирани дискусии и възстановителни практики. Програмата разглежда конфликтите като естествена част от социалното развитие на децата и се фокусира върху това да им помогне да изразяват емоциите си, да разбират другите и да намират собствени решения. Изучаването и прилагането на техники за медиация е ценен процес, който помага на децата да подобрят комуникацията, асертивността, критичното мислене, сътрудничеството, взаимното уважение и емпатията през целия си живот. Обучените специалисти и педагози създават безопасна, неосъждаща среда, в която децата се насърчават да размишляват върху своите чувства и нужди. Дейности като разказване на приказки, игра с кукли и структуриран диалог помагат на децата да преработят трудни ситуации и да възвърнат чувството си за контрол. По време на тези дейности децата имат активна роля при вземането на решения. Учителите се подпомагат чрез професионално развитие и инструменти като метода WANDA за подобряване на емоционалната осъзнатост и неутралното улесняване. Подходът

насърчава вътрешната мотивация, емпатията и уважителното общуване, като цели изграждането на приобщаващи, сътрудничещи си общности в образователните среди.

Роля на възрастните фасилитатори

- Учителите действат като медиатори, за да признаят емоциите, да съберат информация, да преформулират конфликта и да помогнат на децата да генерират решения
- Учителите работят като модели за подражание, като показват начини за справяне с конфликти и учат децата да изразяват мнението си, да проявяват съпричастност, да обсъждат проблеми, да си сътрудничат и да се учат да познават емоциите си и да изразяват чувствата си

Участие на родителите/членовете на общността

Родителите са информирани, така че да са наясно с методите за разрешаване на конфликти в детската градина/училището и да могат да подкрепят прилагането му.

Предизвикателства

- Отнема време
- Изисква силна ангажираност от страна на учителите

Резултати

- Учителите научават нови начини за дисциплиниране
- Децата научават начини да изразяват себе си и да отстояват правата си по ефективен начин
- Децата се научават да си сътрудничат
- Децата придобиват самостоятелност и отговорност

Стъпка по стъпка Молдова

Държава на изпълнение	Молдова	**Създаване на ОГРДВ Тип**	• Формално ОГРДВ • Неформално ОГРДВ	**Възрастова група**	0-10 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	Стъпка по стъпка Молдова			**Продължителност на изпълнението**	от 1994 г. до момента
Финансиране	• Община • Международна фондация				
Данни за контакт	ccincilei@gmail.com				
Цел(и)	Създаване на приобщаваща среда, в която децата от общността участват активно в образователния процес и могат да изразяват мнението си по отношение на дейности, които засягат ежедневието им.				

Описание Инициативата има за цел да подкрепи емоционалното и социалното развитие на децата, като им даде възможност да участват в решения, които пряко ги засягат. Тя използва творчески начини за стимулиране на децата да споделят своите мисли и нужди, включително проучвания на мнението, въпросници, цифрови инструменти и визуални дейности (като плакати и рисуване). Целта на инициативата е да укрепи чувството за принадлежност на децата към общността, за да могат те да станат двигатели на положителна промяна в образователните си постижения и социалната си среда. Инициативата организира дискусионни сесии и дебати, на които децата могат да споделят своите мисли, нужди и желания, за да им помогне да създадат образователна среда, в която да се чувстват чути и оценени. Дейностите включват образователни сесии, базирани на игри, които позволяват на децата да учат чрез взаимодействие и да развиват познавателни и социални умения, както и артистични и интерактивни дейности, като рисуване, живопис, театър и музика.

Роля на възрастните фасилитатори	**Участие на родителите/членовете на общността**
• Действат като водачи и поддръжници	Родителите са насърчавани да играят активна роля в разработването и изпълнението на проекта чрез

• Създаване на безопасна и стимулираща среда за децата • Координиране на образователни и артистични дейности • Улесняване на дискусиите и дебатите с децата	участие в образователни дейности, творчески работилници, дейности между поколенията и дискусионни сесии, на които да споделят опит и гледни точки. Членовете на общността бяха поканени да участват в събития, информационни сесии и проекти на , насочени към подобряване на образователната среда.
Предизвикателства	**Резултати**
• Съпротива от страна на образователните институции, тъй като те не бяха подготвени да приемат и прилагат по-интерактивни методи на обучение с участие • Липса на финансови ресурси	• По-голямо участие на децата в образователни дейности, изразяване на мнение и принос към вземането на решения • Повишена мотивация на децата • Насърчаване на чувството за принадлежност и отговорност на децата • Укрепване на връзките между училището, семейството и общността

Проектна педагогика

Държава на изпълнение	Унгария	**Място за провеждане на ОГРДВ Вид**	Формално ОГРДВ	**Възрастова група**	3-6 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	Обединени детски градини в Егер (Kertvárosi Óvodák)		**Продължителност на изпълнението**	От 2015 г. до момента	
Финансиране	Община				
Налични доказателства	https://kertvarosi.egerovi.hu/hu/c/a-viz-vilagnapja-2024-15 (на унгарски език) https://kertvarosi.egerovi.hu/hu/c/automentes-vilagnap-2024 (на унгарски език)				
Данни за контакт	kovacsi@partnershungary.hu				
Цел(и)	• Активизиране на собствените силни страни на децата и повишаване на тяхната самостоятелност • Ангажиране на интересите и желанията на децата при вземането на решения • Постигане на пълния потенциал на децата чрез познаване на техните права • Ангажиране на децата с тяхната постоянно променяща се среда				
Описание Тази програма се основава на педагогиката на Фринет, насърчаваща воденото от децата учене чрез преживяване и активното участие на децата във всички аспекти на тяхното развитие. Дейностите с участие са в основата на инициативата, тъй като гарантират, че гласовете на децата определят ритъма и съдържанието на тяхното обучение. Децата участват в планирането, осмислянето и творческото изразяване и развиват чувство за собственост, компетентност и радост от ученето. Дейностите включват Circle Time (дискусионни групи), в които децата помагат за планирането, оценяването, споделянето на идеи и определянето на цели със своите връстници и педагози, артистични дейности (като рисуване, живопис и изработване на изделия, разказване на истории, илюстриране), музика и движение, както и театрално изразяване чрез ролеви игри, куклени представления и разказване на истории. След това				

резултатите от дейностите на децата се събират и споделят с групата, за да се помогне на децата да видят своя принос, отразен в ежедневните практики.

Роля на възрастните фасилитатори

- Улесняване на съвместното планиране и съвместното създаване
- Осигуряване на безопасни и необходими условия за децата
- Подпомагане на индивидуалното учене и себеизразяване
- Инициране на рефлексия на децата
- Документиране на участието на децата

Участие на родителите/членовете на общността

Родителите участват в изпълнението на проекта, като предоставят ресурси, участват, допринасят и са публика на децата. Членовете на общността се включват, когато темата на проекта изисква разширена учебна среда или ресурси.

Предизвикателства

- Промяна на подхода на педагозите

Резултати

- Децата се научават да се изразяват, да ръководят, да изразяват мнението си, да задават въпроси, да слушат, да си сътрудничат и да мислят критично
- Педагозите се учат и практикуват реално детско участие, следват интереса и инициативата на децата
- Родителите виждат пример за вслушване в гласа на децата и виждат децата си овластени и независими

Програма "Стъпка по стъпка

Област на изпълнение	Европа и Централна Азия	**Място за ОГРДВ Вид**	Формално ОГРДВ	**Възрастова група**	3-10 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	• Детски градини • Училища • Стъпка по стъпка НПО	**Продължителност на изпълнението**	от 1994 г. до момента		
Финансиране	Филантропски организации				
Налични доказателства	https://www.issa.nl/step_by_step_program				
Данни за контакт	arudas@issa.nl				
Цел(и)	• Насърчаване на ориентирано към детето и приобщаващо образование от ранните години • Насърчаване на демократичните ценности и активното гражданство чрез включване на участието, гласа и избора в средата за ранно обучение • Подкрепа за участието на семейството и общността в обучението и развитието на децата				

Описание Тази програма се основава на подход, ориентиран към детето, който разглежда децата като компетентни и активни участници в собственото си обучение. Вдъхновена от конструктивистките теории (Виготски, Пиаже), тя набляга на игрите и практическите преживявания, които отразяват интересите, нуждите и културната среда на децата. Класните стаи са умишлено проектирани с гъвкави центрове за обучение - като наука, изкуство, драматична игра и грамотност - като се дава на децата автономност да изследват, да правят избор и да водят собствените си учебни пътешествия. Децата участват в ежедневни дейности като сутрешни кръгове, срещи на класа и обучение по проекти, където съвместно създават правила, гласуват за дейности и обмислят споделени преживявания, което насърчава силното им чувство за гласност и самостоятелност и култивира демократични ценности и процедури. Емоционалното и социалното развитие се подкрепя чрез инструменти като карти с емоции и кътове за успокоение, а към разрешаването на конфликти се подхожда възстановително, като се

помага на децата да изграждат емпатия и умения за общуване. Обучението се персонализира чрез индивидуални планове, основани на наблюдение и размисъл, като се гарантира, че развитието на всяко дете се подкрепя цялостно. Детето остава в центъра на всяко планиране, вземане на решения и взаимодействие.

Роля на възрастните фасилитатори

Възрастните действат като инструктори, ръководители, съученици, водачи и помощници в демократичното, приобщаващо и ориентирано към детето учене.

Участие на родителите/членовете на общността

Родителите и членовете на общността са основни партньори в обучението и развитието на децата. Те се насърчават да създават съвместно учебни преживявания, да участват във вземането на решения, да допринасят за средата в класната стая и да се свързват с учителите.

Местни специалисти, артисти, старейшини и лидери участват в инициативата, за да внесат в класната стая знания от реалния свят и културно богатство. Училищата и детските градини служат като центрове на общността, където се провеждат съвместни учебни събития, включващи по-широк кръг възрастни извън училищните стени.

Предизвикателства

- Ограничено финансиране
- Ограничен капацитет
- Политически пречки

Резултати

- Повишена ангажираност и самостоятелност на децата
- Подобрено социално-емоционално развитие на децата
- Учителите са възприели рефлексивни, ориентирани към детето роли и са осигурили гъвкаво и отзивчиво ежедневно планиране
- Учебната програма включва демократични теми, проекти, ръководени от децата, и значение за реалния свят
- Повишена ангажираност на семейството

TAU: Гласът на децата

Държава на изпълнение	Италия	**Място за ОГРДВ Вид**	Неформално ОГРДВ	**Възрастова група**	3-10 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	НПО Inventare Insieme		**Продължителност на изпълнението**	от 2001 г. до момента	
Финансиране	• Община • Местна фондация • Международна фондация				
Данни за контакт	manfredisanfilippo@mediatau.it				
Цел(и)	• Да се гарантира, че програмирането на дейностите в центъра TAU отразява реалните интереси и нужди на децата • Насърчаване на активното участие на децата в процеса на вземане на решения • Да развиват уменията на децата за изразяване, слушане и сътрудничество • Създаване на приобщаваща и приветлива среда, в която децата се чувстват ценени				

Описание TAU: Гласът на децата е инициатива, която организира творчески работилници за изследване на детските желания и идеи чрез обучение, основано на игра. Тя провежда анкети и въпросници, които са съобразени с възрастта на децата. Тя организира групови срещи за обсъждане и споделяне на идеи. Участието на децата е важен аспект на инициативата: създават се кутии за желания, в които децата могат да вмъкнат своите предложения, а идеите им се документират чрез рисунки, снимки и видеоклипове. Използват се множество методи за насърчаване на участието на децата: творчески подходи, например използване на художествени материали, ролеви игри и драматизация за изразяване на желанията и потребностите, както и създаване на карти на желанията и колажи. Използват се и цифрови инструменти, като таблети и компютри, за създаване на презентации и видеоклипове, за създаване на виртуални табла за споделяне на идеи и коментари, както и за провеждане на анкети и образователни игри.

Организират се и практически преживявания, като например екскурзии, творчески работилници и създаване на места за игра и почивка.

Подходът се основава на модела "Ланди".

Роля на възрастните фасилитатори

- Използване на различни техники и творчески подходи, за да се помогне на всички деца - и по-специално на децата от маргинализираните групи - да изразят своите нужди и желания
- Осигуряване на напътствия и подкрепа за децата, докато събират и организират идеите си
- Осигуряване на посредничество и превод, за да се помогне на децата да превърнат идеите си в конкретни и осъществими предложения
- Създаване на благоприятна среда за децата

Участие на родителите/членовете на общността

Лицата, полагащи грижи, подкрепят децата и участват активно. Те са поканени на срещи за целите на инициативата и тяхната роля, предоставят обратна информация за дейностите и ефективността на инициативата, осигуряват логистична подкрепа по време на дейностите и участват в заключителните събития.

Членовете на общността са поканени да водят дейности и да споделят своя опит и знания. Те осигуряват логистична подкрепа и могат да помогнат за разпространението на инициативата, като включат и други членове на общността. Местните институции осигуряват логистична и финансова подкрепа.

Предизвикателства

- Ангажиране на срамежливи деца и поддържане на техния интерес и участие, особено на по-малките деца
- Управление на разнообразието от мнения и гарантиране, че всички гласове се чуват
- Съпротива от страна на институциите за изпълнение и политически пречки

Резултати

- По-голяма ангажираност и участие на децата чрез подход, ориентиран към детето, и по-ангажиращи и подходящи дейности, съобразени с нуждите и желанията на децата
- По-голямо осъзнаване на способността на децата да изразяват идеите си и да влияят върху решенията
- Подобрени умения за общуване и сътрудничество на децата

- Ограничения във финансирането и устойчивост на инициативата
- Привличане на заети родители и полагащи грижи и преодоляване на тяхната съпротива да повярват в участието на децата
- Активно участие на специалистите и членовете на общността за създаване на чувство за общност и сътрудничество
- Подобрени резултати от обучението на децата, развиване на социални, емоционални и познавателни умения чрез активно участие

Трибуна/Подиум

Държава на изпълнение	Хърватия	**Място за ОГРДВ Вид**	Формално ОГРДВ	**Възрастова група**	3-6 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	Детска градина		**Продължителност на изпълнението**	2018 г. - понастоящем	
Финансиране	Учители в детските градини				
Цел(и)	Rostrum/Podium е проектиран така, че всяко дете: • Участва в демократичните процеси в групата • Има възможност да се изявява пред своите връстници • Участва равностойно в дискусиите и разсъждава върху участието си в дейностите • Развива приятелски отношения и се учи на справедливост • Развива социални умения				

Описание Трибуната/подиумът е стратегия за насърчаване на развитието на инициативност и ефективност у децата. Тя активно включва децата в работата на групата, но и във вземането на решения в детската градина. По този начин полага основите на развитието на активен гражданин по смислен начин. Има различни дейности, в които децата участват: те предлагат нови проекти и дейности в групата, като обясняват идеите си на събралите се деца от подиума (истински подиум в детската градина). На децата се предлага и възможността да изразяват мнението си и да бъдат изслушвани, както и да изразяват и реализират собствените си идеи в различни дейности и проекти.

Тези дейности спомагат за развитието на децата, като им позволяват да участват и да се запознаят с демократичните процеси, позволяват им да участват равноправно в дискусиите и по този начин да подобрят комуникативните си умения и критичното си мислене, помагат им да развият приятелски отношения и да се научат на справедливост, както и им помагат да разберат как да осмислят участието си в дейностите.

Роля на възрастните фасилитатори	**Участие на родителите/членовете на общността**

• Осигуряване на децата на необходимите възможности за безпрепятствено участие • Да се уверят, че другите деца оценяват нуждата им от утвърждаване • Насърчаване на всички деца да представят идеите си и да допринасят за груповите дискусии	Родителите участват активно, като помагат на децата си да изготвят плакати за презентациите си. Някои специалисти представиха нови знания от преживявания заедно с децата.
Предизвикателства	**Резултати**
Нямаше предизвикателства. Всички възрастни силно подкрепяха инициативата и наблюдаваха напредъка на децата.	Ангажираността на децата се е увеличила положително в: • Усилията да се представят • Да отстояват идеите си и да подкрепят приятелите си в идеи, които са стимулиращи и интересни • Повишена увереност в публичното говорене след честите възможности да представят идеите си • Децата разбират, че участието има смисъл и че идеите им се уважават от възрастните

TOY4Inclusion Play Hub Загреб

Държава на изпълнение	Хърватия	**Заведение за образование и грижи в ранна детска възраст Вид**	Неформално ОГРДВ	**Възрастова група**	0-10 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	Загребски център за игри и отворена академия Стъпка по стъпка		**Продължителност на изпълнението**	2024 г. - настояще. Проектът TOY for Inclusion стартира през 2018 г.	
Финансиране	Община				
Налични доказателства	https://www.facebook.com/profile.php?id=61568383632455 (на хърватски език)				
Данни за контакт	marina@korakpokorak.hr				
Цел(и)	Подпомагане на деца бежанци и техните семейства в Загреб.				

Описание TOY4Inclusion Play Hub в Загреб е неформален общностен център за ОГРДВ и образование, насочен към подкрепа на деца бежанци и техните семейства. Дейностите в програмата имат за цел да насърчат участието на децата чрез съвместно определяне на правила, съвместно планиране на дейностите и материалите и играчките в Play Hub, както и обсъждане и решаване на проблеми на лично, групово или общо ниво. Тези дейности овластяват децата и засилват тяхното участие, ангажираност, социални умения, групова солидарност и уважение към многообразието. Те участват активно в процесите на вземане на решения, така че гласовете им да бъдат интегрирани в по-широкия обществен и общностен контекст, като се насърчават овластяването и социалната отговорност.

Програмата се основава на подхода, ориентиран към детето, на инициативата "Стъпка по стъпка" и на елементите за качество на TOY4Inclusion: Приятелско отношение към детето, Действеност, Здраве и защита, Персонал и човешки ресурси, Свързаност и Устойчивост.

Роля на възрастните фасилитатори	Участие на родителите/членовете на общността
• Запознаване с методите, използвани в Хъба • Да ценят детското участие и демократичната ангажираност на всички членове и гости на Play Hub	Лицата, полагащи грижи, участват пълноценно в хъбовете за игра и вземат активно участие във всички дейности. Членовете на общността (например представители на училището, общината и градската администрация, членове на неправителствени организации и представители на бежанските и мигрантските общности) също могат да участват активно, когато присъстват . Тези членове на общността имат консултативна роля и дават приоритет на участието на децата.
Предизвикателства	**Резултати**
Трудно е да се мотивират децата и лицата, които се грижат за тях, да идват в центъра за игри, тъй като те имат други задължения и дейности, с които трябва да се занимават.	• Овластяване на децата чрез придобита увереност и чувство за самостоятелност от активното участие в планирането и вземането на решения • Укрепване на социалните и комуникационните умения на децата чрез участие в групови дейности и дискусии • Подобрени умения за решаване на проблеми на децата • Интегриране на гласовете на децата в по-широките обществени и общностни структури

TOY4Inclusion Play Hub Kyiv

Държава на изпълнение	Украйна	**Място на ОГРДВ Вид**	Неформално ОГРДВ	**Възрастова група**	3-6 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	• НПО Труд и здраве Социални инициативи • Play Hub Kyiv	**Продължителност на изпълнението**	2023 г. - понастоящем		
Финансиране	• Община • Международна фондация • Безвъзмездни средства от ЕС				
Налични доказателства	https://lhsi.org.ua/en/s502-mykyta-and-his-dad-the-path-to-confidence-at-playhub https://lhsi.org.ua/f75-kiyivskiy-playhub-2024				
Данни за контакт	mkotyash@lhsi.org.ua				
Цел(и)	• Развитие на уменията за самостоятелност на децата • Развитие на уменията за ефективно общуване на децата и възпитаване на самоувереност				

Описание PlayHub-а в Киев прилага разнообразни психологически интерактивни игри и творчески дейности, основани на принципите на учене чрез игра, подкрепа и насърчаване, приобщаване и модела "Стъпка по стъпка". Програмата се фокусира върху укрепването на връзката родител-дете, като същевременно насърчава независимостта на децата и уменията им за общуване. Груповите сесии на лицата, полагащи грижи, и техните деца включват подходи за учене, основани на играта, включително интерактивни игри и художествени дейности с участие. Тези сесии помагат на децата да се чувстват подкрепени и разбрани от своите настойници, като същевременно позволяват на настойниците да се свържат по-добре с нуждите на детето си и да реагират на тях. В индивидуалните сесии с детето се използват игри и ролеви игри за насърчаване на инициативата, изграждане на умения за общуване и подпомагане на развитието на самостоятелност в безопасна и ангажираща среда. Децата са не просто участници, а съавтори на заобикалящата ги среда; те влияят на решенията, изразяват идеите си и виждат как гласът им влияе на реалната промяна. Въпреки че тези дейности

са предназначени за лицата, полагащи грижи като цяло, има специален фокус върху бащите в контекста на настоящата война и как големите разстояния влияят на отношенията им с децата. Индивидуалните сесии с бащите предлагат пространство за персонализирани консултации, като им помагат да проучат как да останат емоционално свързани и да подкрепят развитието на детето си, дори от разстояние.

Роля на възрастните фасилитатори	**Участие на родителите/ членовете на общността**
Разработване на индивидуален план за работа с детето и родителите.	В тази програма лицата, полагащи грижи за детето, и най-вече бащите, са включени в много дейности. Улесняват се взаимните дейности, основани на игра, между лицата, полагащи грижи, и техните деца, както и индивидуалните сесии с бащите, за да се осигури тяхната емоционална наличност и връзка с децата им.

Предизвикателства	**Резултати**
• Ангажиране на децата • Ограничено време за срещи с бащите поради военния контекст • Психологически бариери поради стиловете на привързаност на децата • Финансови ограничения и липса на ресурси	• Подобрени умения за общуване • Активно участие на децата в груповите игри • Поемане на инициатива по време на игра

Прилагане на държавната учебна програма за предучилищно образование

Държава на прилагане	Латвия	**Място на ОГРДВ Вид**	Формално ОГРДВ	**Възрастова група**	0-10 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	Център за образователни инициативи		**Продължителност на изпълнението**	2019 г. - понастоящем	
Финансиране	• Общини • Местен бизнес • Местна фондация • Международна фондация • Национален грант		• Безвъзмездни средства от ЕС • Филантропски организации • Краудфъндинг • Корпоративно спонсорство Държавен бюджет		
Налични доказателства	https://mape.gov.lv/api/files/484E21C4-207E-4089-AEBD-B2AA48C275BE/download (на латвийски език)				
Данни за контакт	iic.kristine@gmail.com				
Цел(и)	• Да се започне укрепване на развитието на социалните и емоционалните умения на децата в предучилищна възраст, за да се гарантира, че те ще станат отговорни членове на обществото със самосъзнание, с разбиране на други култури и с грижа за себе си и за другите • Да подкрепят децата да участват пълноценно в социалния, политическия, икономическия и културния живот • Децата да развият разбиране за света и значението на Латвия и латвийския език • Децата да изграждат уважителни взаимоотношения, да си сътрудничат с другите и да се вслушват в различни мнения, вярвания и култури				
Описание Държавната програма за предучилищно образование е национална програма, която е в тясно съответствие с подхода "Стъпка по стъпка". Участието на					

децата се разглежда като основен принцип за подкрепа на правата, независимостта и социалното развитие на децата. То се подчертава в активното участие на децата в оформянето на учебната им среда и в самото обучение. Децата се насърчават да участват активно в ежедневните дейности и рутинни дейности, като избират дейностите и какви материали да използват. Включването на децата в създаването на техните учебни пространства насърчава чувството за собственост и инициативност, насърчава увереността и уменията за вземане на решения. Децата също така участват във вземането на решения в групова среда чрез установяване на общи правила, разрешаване на конфликти и вземане на решения относно учебни теми или тематики. Гледната точка на децата също така се търси активно и се оценява по отношение на по-широки въпроси на общността, като например техните училища, околна среда и безопасност. Този подход на участие насърчава децата да изразяват идеите си, да изслушват другите и да разбират въздействието на мнението си върху развитието на общността.

Тъй като в предучилищна възраст децата се учат да бъдат отговорни за себе си, за своите връстници и заобикалящата ги среда, в бъдеще те ще създадат общност, в която могат да се чувстват сигурни и равнопоставени с другите и да влияят на текущите събития.

Роля на възрастните фасилитатори

- Определяне на нивата на уменията на децата и предоставяне на възможности за по-нататъшно развитие и прилагане на уменията
- Оценяване на достъпността на средата и нейната пригодност за нуждите на децата
- Създаване на приобщаваща среда, в която децата се чувстват сигурни да споделят идеите си
- Организиране на редовни сесии за размисъл, за да се подкрепят децата в изразяването на техните мисли и нужди
- Използване на подходящи за възрастта инструменти и дейности

Участие на родителите/членовете на общността

- Определяне на нивата на уменията на децата и предоставяне на възможности за по-нататъшно развитие и прилагане на уменията
- Оценка на достъпността на средата и нейната пригодност за нуждите на децата
- Създаване на приобщаваща среда, в която децата се чувстват сигурни да споделят идеите си
- Организиране на редовни сесии за размисъл, за да се подкрепят децата в изразяването на техните мисли и нужди

за улесняване на процеса на вземане на решения	• Използване на подходящи за възрастта инструменти и дейности за улесняване на процеса на вземане на решения

Предизвикателства	**Резултати**
• Недостатъчно разбиране от страна на възрастните на значението на участието на децата • Нежелание на възрастните да се научат как да изграждат умения за участие на децата • Скептицизъм или нежелание на лицата, полагащи грижи, да участват	• Децата осъзнават себе си и принадлежността си към своето семейство, училище и общество • Децата се научават да осъзнават своето обучение и отговорност • Децата могат да участват в процеса на вземане на решения, които ги засягат

Групи за игра плюс

Държава на изпълнение	Таджикистан	**Място за ОГРДВ Вид**	• Неформално ОГРДВ • Неформално ОГРДВ	**Възрастова група**	3-6 години
Име и вид на организатора/ изпълнителя	CSO Open Hearts в сътрудничество с фондация Yan Kamensky Полша			**Продължителност на изпълнението**	2015 г. - понастоящем
Финансиране	• Местна фондация • Международна фондация				
Налични доказателства	https://www.instagram.com/p/Cv-L5MqIVA-/?igsh=X2pTLXAxNWV4&img_index=1 (на руски език)				
Данни за контакт	openheartstj@gmail.com				
Цел(и)	• Насърчаване на групи за игра, ориентирани към децата и семействата.				

- Да се подчертае значението на ранното детско развитие и ученето чрез игра.

Описание Групите за игра са инициатива със системни развиващи и образователни дейности за малки деца със забавяне в развитието и увреждания, деца с ограничен достъп до официални услуги за грижи за деца и техните настойници (предимно майки). Групите за игра са отличен начин да се подпомогне развитието на тези деца, особено когато те са твърде малки за детска градина или такива заведения не са на разположение. Групите за игра се организират в безопасна среда, като например читалища, селски клубове, енорийски зали или библиотеки.

Участието на децата е включено в ежедневните решения на групите за игра, тъй като те могат свободно да избират дейности и материали според интересите си, а сесиите са адаптирани към техните реакции, любопитство и темп на развитие; средата за игра е проектирана така, че да бъде гъвкава и да отговаря на нуждите на децата. Чрез рисуване, ролеви игри и споделени разговори децата изразяват мнението си за заобикалящата ги среда (напр. паркове, безопасност и транспорт), за да се създаде благоприятна за децата среда.

Роля на възрастните фасилитатори

- Демонстриране на това как да подкрепят развитието на децата, докато се наслаждават на времето си заедно
- Създаване на пространство за обмяна на опит, което позволява на участниците да споделят своите страхове, съмнения и нужди и желания

Участие на родителите/членовете на общността

Възпитателите, предимно майките, участват в разработването на правилата за работа на детската група, създаването на програма за дейностите на децата, както и в подпомагането или воденето на игрите.

Предизвикателства

- Ограничена финансова подкрепа
- Липса на ресурси, материали и квалифициран персонал.

Резултати

- Подобрени умения за развитие на децата
- По-високи нива на ангажираност на децата
- Повишена ангажираност на родителите

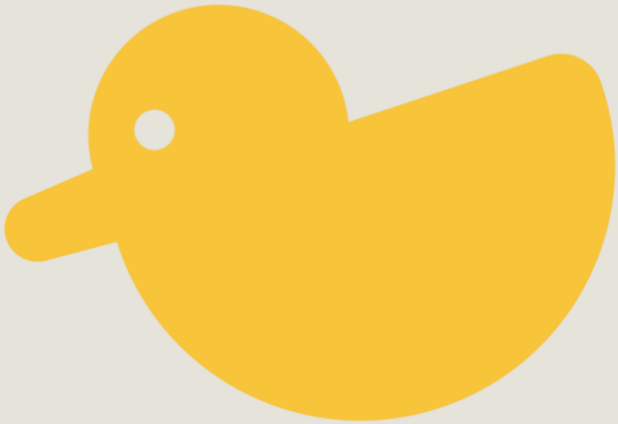

Co-funded by the European Union

партньори

ASSOCIAZIONE 21 LUGLIO

Čubo Libro

for our children

International Child Development Initiatives

IIC

KORAK PO KORAK

LHSI Labor and Health Social Initiatives

PARTNERSHUNGARY FOUNDATION

PEDAGOŠKI INŠTITUT

Škola Dokorán

25+ years for Early Childhood Development